

FILE NAME: Eternit (ETER)

DATE: 1999

DOC#: ETER036

DOCUMENT DESCRIPTION: Article from Danish Newspaper

ENHEDSLISTEN de rød-grønne

Folketingsgruppen · Christiansborg · 1240 K · Tlf 3337 5050 · Fax 3337 5070

45

Til fax, nr: 001 410 448 2368

dato: 21. 1. 99

Att: Barry Castleman

Fra: Michael Voss

Hermed faxes

5 pages incl. this one
sider incl. denne.

Bemærkninger:

Summary in English by
e-mail maybe today
maybe later

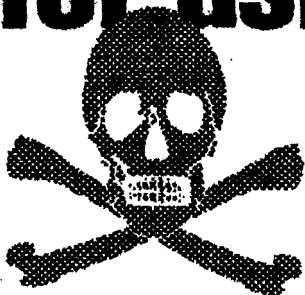
med venlig hilsen

/ ugwels
Michael

■ **Asbest-tage i brasiliansk slumby.** Brasilien er blandt verdens fem største leverandører af asbest, og 200.000 brasilianere udsættes for asbeststøv på arbejde.

Snyder ofre for asbest

En minimal erstatning tilbyder brasiliansk firma sine asbest-ofre mod underskrift på aldrig at kræve mere. Danske pensionspenge er med i baggrunden

AF MICHAEL VOSS

En dag banker advokaten på døren. Han har et tilbud med. Han vil udbetale en erstatning for det dårlige arbejdsmiljø på asbest-fabrikken Eternit do Brasil og for de fatale konsekvenser, det kan have.

For en brasiliansk arbejder i Sao Paulo-forstaden Osasco er et beløb mellem 5.000 og 15.000 Reals (30.000 - 90.000 kr.) svimlende. Ikke mindst hvis han har mærket de første symptomer på lungekræft eller en af de andre dødelige sygdomme, som kommer af at arbejde med asbest.

Kun én ting forlanger advokaten: en underskrift. Det lyder ikke af meget, men når den ligger der, fanger bordet. Og underskriften skal placeres i bunden af en 23 sider lang tekst fuld af mystiske juridiske og medicinske udtryk, som selv en universitetsuddannet ville have svært ved at forstå.

Bag Eternit do Brasil står bl.a.

den store franske koncern St.Gobain, som mindst fem danske pensionskasser har investeret i (se artiklen side 3).

Uden om domstolene

Det 23 sider lange dokument, som advokaten har med på besøg hos asbest-arbejderen i Osasco, kaldes en Ikke-rejlig Aftale. Hovedpointen er, at asbest-ofrene frasiger sig muligheden for at gå til domstolene med et erstatningskrav:

»Underskriveren frasiger sig utvetydigt og uigenkaldeligt ethvert forsøg på at rejse retligt krav om erstatning for skader, der direkte eller indirekte har forbindelse med noget tab eller fysisk, psykisk eller moralsk tab af evner forårsaget af mulig eller faktisk udsættelse, midlertidig eller permanent, for asbest-støv på den fabrik, som Eternit drev i Osasco.«

Sådan en underskrift er en rigtig god forretning for Eternit og altså i sidste ende og i lille målestok også for de danske pensionsopsparere. Det skar en domstol ud i pap sidste år, da den afsagde dom i sagen om Joao Batista Momi.

I mange år arbejdede Momi hos Eternit. Nu lider han af asbestose, og han gik til retten med en erstatningsag.

Dommeren tilkendte ham i første omgang over 700.000 kroner i erstatning – og lod samtidig muligheden stå åben for yderligere krav om godtgørelse for fremtidige medicin- og hospitals-omkostninger.

Eternit ordner alt

Eternits advokater op søger ikke kun arbejdere, som er blevet

ramt af asbest-sygdomme. Alle tidligere ansatte har fået et brev med tilbudet om at indgå den ikke-retlige aftale, som også indeholder et medicinsk overvågnings-program, der skal følge udviklingen af deres lungesygdomme. Ordningen administreres af Eternit.

Selv aftalens forholdsvis lille erstatnings-beløb kan asbest-ofrene ikke være sikre på. Et sted i de 23 sider fastslår aftalen, at lungekræft kun udløser erstatning, hvis arbejderne først har fået konstateret asbestose. Dette strider mod omfattende videnskabelige arbejder, som har fastslået, at asbestose ikke er en forudsætning for at pådrage sig en lungekræft, som skyldes asbesten.

Opstår der uenighed om aftalens fortolkning, skal Eternit-advokater også repræsentere de tidligere ansatte.

Grundlovsstridig

Aftalen var smart for Eternit, men den viste sig også at være for smart. To domstole fastslog sidste år, at den var i strid med Brasiliens grundlov.

Den er formuleret, står der i dommen »...udelukkende for at give et skin af juridisk gyldighed til en aftale af tvivlsom værdi, indgået mellem en magtfuld økonomisk gruppe og arbejdere, som åbenlyst er ude af stand til at forstå, hvad de erklærer sig enige i.«

En af dommerne opfordrede den offentlige anklager til at undersøge muligheden for at rejse straffesag mod advokat-firmaet, der havde udfærdiget aftalen, og mod alle advokater, som arbejdede med den.

Domstolens afgørelse var endnu ikke faldet, da asbest-eksperten Fernanda Giannasi fordømte Eternit-aftalerne i en artikel på internettet. Trods dommen forsøger Eternit nu at standse kritikken og omtalen af deres handlinger med en injuriegag mod Giannasi (se den anden artikel her på siden).

Asbest-firma med danske pensionspenge i ryggen hiver arbejdsmiljøekspert i retten for bagvaskelse

AF MICHAEL VOSS

»Chrysotil-Snehvide og de dværge« – sådan blev asbestmaet Eternit do Brasil straks i da firmaets direktør mødte op i retten i Sao Paulo med syv akter til et indledende retsmæssigt bagvaskelses-sagen mod Fernanda Giannasi. Chrysotil, der også des hvid asbest, er den mest vendte asbest-form i dag.

Giannasi beskrev i begyndelsen af 1998 Eternits aktiviteter i et tikel på internettet.

Det ville firmaet, som har franske multinationale kon St.Gobain i ryggen, ikke finde

KORT

DANMARK

Stop vindmøllern

■ Foreløbigt 50 kommune gribe ind overfor det, de selv der »et fuldstændigt uoverskueligt vindmølle-boom« ved at stå i behandlingen af nye ansøgninger om opstilling. Der er 5.200 møller i Danmark, og der l omkring 1.000 ansøgninger om oprettelse af nye møller.

Miljø- og energiminister S Auker (S) advarer kommuner mod de Don Quixote-agtige denser, som han mener er ulovlige. Auker meddeler, at et nyt c lære er på vej, der skal sikre synet til såvel vindmølleud

Brasilien er blandt verdens fem største leverandører af asbest, og tøv på arbejdet.

Ofre for asbest

store franske koncern Gobain, som mindst fem pensionskasser har investeret i (se artiklen side 3).

En om domstolene

I 23 sider lange dokument, som advokaten har med på bagen, hos asbest-arbejderen i Osasco, kaldes en ikke-retlig tale. Hovedpointen er, at asbest-ofrene frasiger sig muligheden for at gå til domstolene og et erstatningskrav.

»Underskriveren frasiger sig rettydigt og uigenkaldeligt et retligt forsøg på at rejse retligt krav om erstatning for skader, direkte eller indirekte har forbindelse med noget tab eller fysisk, psykisk eller moralsk tab, evner forårsaget af mulig eller faktisk udsættelse, midlertidig eller permanent, for asbest-støv den fabrik, som Eternit drev i Osasco.«

Sådan en underskrift er en rigtig god forretning for Eternit og iså i sidste ende og i lille målestok også for de danske pensionsopsparere. Det skar en domstol ud i pap sidste år, da den afgjorde dom i sagen om Joao Batista Momi.

I mange år arbejdede Momi for Eternit. Nu lider han af as-

beramt af asbest-sygdomme. Alle tidligere ansatte har fået et brev med tilbudet om at indgå den ikke-retlige aftale, som også indeholder et medicinsk overvågnings-program, der skal følge udviklingen af deres lungesygdomme. Ordningen administreres af Eternit.

Selv aftalens forholdsvis lille erstatnings-beløb kan asbest-ofrene ikke være sikre på. Et sted i de 23 sider fastslår aftalen, at lungekræft kun udløser erstatning, hvis arbejderne først har fået konstateret asbestose. Dette strider mod omfattende videnskabelige arbejder, som har fastslået, at asbestose ikke er en forudsætning for at pådrage sig en lungekræft, som skyldes asbesten.

Opstår der uenighed om aftalens fortolkning, skal Eternit-advokater også repræsentere de tidligere ansatte.

Grundlovsstridig

Aftalen var smart for Eternit, men den viste sig også at være for smart. To domstole fastslog sidste år, at den var i strid med Brasiliens grundlov.

Den er formuleret, står der i dommen »...udelukkende for at give et skin af juridisk gyldighed til en aftale af tvivlsom værdi, indgået mellem en magtfuld økonomisk gruppe og arbejdere, som åbenlyst er ude af stand til at forstå, hvad de erklærer sig enige i.«

En af dommerne opfordrede den offentlige anklager til at undersøge muligheden for at rejse straffesag mod advokat-firmaet, der havde udfærdiget aftalen, og

Forfølger kritiker

Asbest-firma med danske pensionspenge i ryggen hiver arbejdsmiljøekspert i retten for bagvaskelse

AF MICHAEL VOSS

»Chrysotil-Snehvide og de syv dværge« – sådan blev asbestfirmaet Eternit do Brazil straks døbt, da firmaets direktør mødte op i byretten i Sao Paulo med syv advokater til et indledende retsmøde i bagvaskelses-sagen mod Fernanda Giannasi. Chrysotil, der også kaldes hvid asbest, er den mest anvendte asbest-form i dag.

Giannasi beskrev i begyndelsen af 1998 Eternits aktiviteter i en artikel på internettet.

Det ville firmaet, som har den franske multinationale koncern St.Gobain i ryggen, ikke finde sig

i. Med retssagen forsøger Eternit at standse en voksende kritik af den måde, de behandler deres ansatte på.

Adskillige danske pensionskasser ejer aktier i St.Gobain (se artiklen side 3).

Asbest-modstander

I sin artikel forklarede Fernanda Giannasi, hvordan Eternit forsøger at lokke nuværende og tidligere ansatte, der har arbejdet med asbest, til at frasige sig retten til en ordentlig erstatning (se anden artikel her på siden). Det brød Eternit sig ikke om.

Også udtrykket »asbest-mafia« kom til at indgå i anklagen mod Giannasi, selv om det langt fra er første gang, at det optræder i internationale tidsskrifter og lignende. I brasiliansk lov kan en dom for bagvaskelse føre til fængselsstraf.

Fernanda Giannasi har i femten år arbejdet som arbejdsmiljø-inspektør for det brasilianske arbejdsministerium. Samtidig har hun været aktiv i forskellige organisationer og netværk for forbud mod asbest, både i Brasilien og internationalt.

Ikke mindst ofrene for arbejdsmiljøet hos Eternit i Sao Paulo-forstaden Osasco har Fernanda Giannasi forsøgt at hjælpe. Få måneder før retssagen modtog hun en æresbevisning fra byrådet i Osa-

KORT NYT

DANMARK

Stop vindmøllerne

01/21/99 09:28

TX/RX

ningen som naboer og landskab.

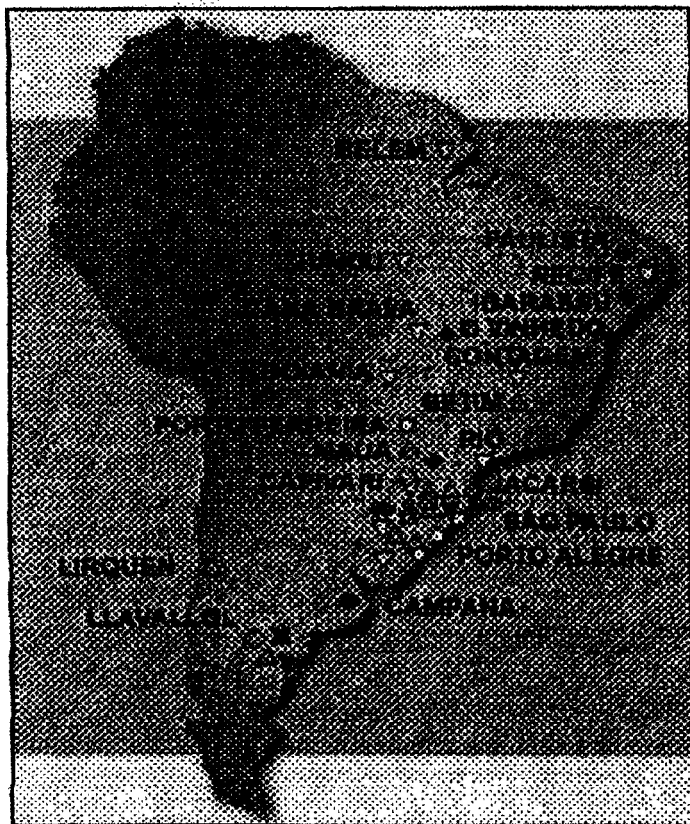
Vold og indbrud

■ Mindre vold, færre indbrud og tyverier. Det er resultatet af Rigspolitiets foreløbige statistik for 1998 – som Dansk Folkeparti nok skal bruge til at tage kampen for

01/21/99 09:28 TX/RX NO:3272

Socialisten 22. januar 1999

AKTUALITET

■ St. Gobain er stærkt repræsenteret i Sydamerika.

sco for dette arbejde.

I februar sidste år var hun indkaldt som ekspert-vidne ved en høring i det britiske parlament.

Støtte

Sagen mod Fernanda Gianassi har været omtalt i de største dagblade i Sao Paulo, og retten, der skal behandle den, har modtaget en strøm af protester fra fagforeninger, internationale eksperter og organisationer.

Blandt disse er American Public Health Association, Society for Occupational and Environmental Health også i USA, lokale fagforeninger i Osasco, den brasilianske landsorganisation CUT og det

franske forbund for kemiarbejdere under CGT.

Fernanda Gianassi er forholdsvis optimistisk efter det indledende retsmøde. I et e-mail-interview med *Socialisten* siger hun:

– Dommeren virkede irriteret over Eternit-advokaternes arrogance, og han understregede, at han ikke vil begrænse min ytringsfrihed.

Solidaritets-erklæringer kan sendes til: fernanda@base.com.br og til fagforeningsblade og internationale tidsskrifter.

Snydt på s

Mellem 1.250 og 3.000 kroner skulle arbejdsløse og pensionister have mere i år, hvis Folketinget ville lade dem stige i takt med lønningerne.

AF MICHAEL VOSS

Knap 3.000 kr. om året mangler folk på sygedagpenge og revalidering. En gift mand på højeste førtidspension burde modtage 2.424 kr. mere.

Hvis ikke et massivt flertal i 1990 havde vedtaget det såkaldte satspuljeforlig, ville en enlig folkepensionist modtage 1.632 kr. mere i 1999 og en arbejdsløs med dagpenge fra a-kassen 2.600 kr.

Tallene fremgår af et svar fra finansministeren til Frank Aaen, Enhedslisten. Ministeriet har opdelt folk på overførsels-indkomster i 15 forskellige grupper og beregnet, hvor meget de er blevet snydt for.

Gavebod

Da Folketinget for næsten ti år siden besluttede, at arbejdsløse, pensionister og andre på overførsels-indkomst ikke skulle stige lige så meget i indtægt som dem, der havde arbejde, var det ikke for at spare.

De penge, som ikke bliver udbetalt, fordeles i stedet af alle de partier, som var med til at vedtage loven, til forskellige mere eller mindre gode formål.

Ordnningen ligner den med tipamidler, så talte i sidste uge. Satspuljet kræver dog, at alle rede partier skal være det er mange: samtlige gets nuværende partier, Fremskridtspartiet, Det parti og Enhedslisten.

Da partierne i noven år indgik forlig om gerne for 1999, nemlig bl.a., at et projekt til belønning af mennesker, som lider af sygdomme, skulle begunstiges sådan blev der afsat på etablering af et center i København og volds- og voldtäts-

Storm P

– De argumenterer med, at det bruges til fordel for de overførsels-indkomster, svarer til den berømte tegning af manden,

VERDEN

Danskene får fred

tutioner. Samtidig har den engelske Nordirlandminister Mo Mowlam har givet en endelig tidsfrist til den 10. marts for at få de nødvendige aftaler på plads, inden den nordirske forsamling officielt kan få overtaget sine befal-

blev i sidste øjeblik afblæst af udenrigsminister Ariel Sharon og forsvarsminister Yitzhak Mordecai, fordi den ville komme til at kollidere med de britiske og nordamerikanske bombeangreb.

bevægelsen, Unge mod og Enhedslisten tager i den 22.-24. januar til Taastrup for at diskutere EU med de baltiske EU-modstandere, skabe netværk og

AF MICHAEL VOSS

Skriv under på dette dokument, modtag en sum penge og lov aldrig at kræve mere af os. Med dette tilbud forsøgte Eternit do Brazil at slippe for at betale yderligere kompensation til deres tidligere ansatte, der i stort tal var ramt af kræft og andre asbestsygdomme.

Da asbest-eksperten Fernanda Giannasi beskrev svindel-nummeret i et internationalt tidsskrift, svarede Eternit do Brazil igen med en injuriersag. Giannasi skulle tvinges til tavshed.

Medejer af Eternit do Brazil er den franske stor-koncern St. Gobain. Mindst fem danske pensionskasser har aktier i St. Gobain. (Læs mere om begivenhederne i Brasilien på side 4)

Investering og holdning

– Vores pensionskasser burde slet ikke investere i den slags virksomheder, siger Anders Olesen til *Socialisten*.

Anders Olesen er formand for Københavns-afdelingen af Forbundet Træ, Industri, Byg (TIB). Allerede for et halvt år siden rejste han problemet om den franske koncern St. Gobain, som Bygge og Anlægsbranchens pensionskasse har aktier i.

På det tidspunkt kendte Anders Olesen ikke til St. Gobains asbest-aktiviteter. Til gengæld havde PensionSelskaberne, som B&A Pension er en del af, selv prøvet med, at de – via St. Gobain – ejer mineralulds-virksomheden Glasuld i Vamdrup.

Det brød de københavnske snedkere og tømrere sig ikke om. Deres medlemmer betaler prisen for de lungesygdomme, arbejdet med mineraluld fører med sig. Afdelingen bruger mange ressourcer på at begrænse brugen af mineraluld og fremme mindre skadelige alternativer.

I et åbent brev til pensionskassens formand, Bjarne Rundberg, skrev afdelingen bl.a.:

»Vi må forlange, at der kommer en diskussion om, hvilken investerings-politik, der skal være for vores penge. Der må være en sammenhæng mellem den holdning og de aktiviteter, vi har som faglige organisationer, og den måde vi prioriterer vores investeringer på.«

Kritikken påvirker

I afdelingens medlemsblad fra august sidste år afviste Bjarne Rundberg at ændre investerings-politik. Heller ikke PensionsSelskabernes administrerende direktør så nogen grund til at skille sig af med St. Gobain-aktierne.

– Virksomhedens produktion bliver ikke påvirket af, om B&A Pension investerer el-

ler ej, sagde Torben Möger Pedersen til TIB27 Nyt.

Ikke desto mindre fik kritikken af glasulds-investeringen konsekvenser, fortæller formanden for TIB, Arne Johansen, til *Socialisten*.

– Vi fik en god diskussion i pensionselskabets bestyrelse, og vi blev enige om at skille os af med St. Gobain-aktierne på et tidspunkt, hvor vi ikke mister for meget ved det, siger Arne Johansen.

– Vi ønsker ikke at investere i produkter, som er uheldige for medlemmernes sundhed. I den sammenhæng er Glasuld betænkeligt, tilføjer han.

Socialisten ville gerne have spurgt pensionskassens direktør, Torben Möger Pedersen, om B&A Pension er sluppet af med St. Gobain-aktierne, men han lod via sine informationsmedarbejdere meddele, at han ikke ønskede at udtale sig. Vi fik derfor heller ikke hans vurdering af, hvordan diskussionen i bestyrelsen har påvirket de daglige valg af investeringer.

Populær koncern

Men B&A er ikke den eneste pensionskasse i Danmark, som har aktier i St. Gobain. *Socialisten* har spurgt hos nogle af de større pensionforsikringer med faglige repræsentanter i bestyrelsen.

Ingen steder vil man oplyse, hvor investeringerne netop nu er placeret. Alle henviser til situationen pr. 31.12.97, som fremgår af 1997-regnskaberne:

PFA-pension, som bl.a. investerer skolelærernes opsparing, har aktier i St. Gobain.

PenSam administrerer opsparingen for Forbundet af Offentligt Ansattes medlemmer. En del af pengene er via investeringsforeninger placeret i St. Gobain.

FunktionærPension tager sig af de pensionsordninger, som er fastlagt i overenskomster mellem HK og Dansk Arbejdsgiverforening. Også her er St. Gobain på 1997-listen.

Magistrenes Pensionskasse har et sæt etiske retningslinjer for investeringerne, hvor det bl.a. fremgår, at de ikke placerer penge i virksomheder med ekstremt dårlige arbejdsforhold. Men St. Gobain er med alligevel.

Til gengæld har pædagogernes pensionskasse intet med den franske koncern at gøre, og FagPension har ikke længere.

Ejerforhold

De investerings-ansvarlige i pensionskasserne understreger alle, at det er utroligt svært at skaffe sig den nødvendige viden om de aktiviteter, som de investerede penge ender i.

Glasulds-forbindelsen kan enhver dog slå op på St. Gobains flotte og omfattende hjemmeside. Til gengæld er forbindelsen til

Eternit do Brazil noget bedre camoufleret.

Ingen steder på hjemmesiden optræder dette brasilianske asbestfirma. Ved nærlæsning kan man dog konstatere, at Eternit og et officielt St. Gobain-datterfirma, Brasalit, sammen har dannet et tredje firma. Også Brasalit producerer asbest.

Og i et brev til det britiske parlaments-medlem, Tony Worthington, som havde bedt St. Gobain om en forklaring om forfølgelsen af Fernanda Giannasi, indrømmer St. Gobain, at de har »mindretals-interesser« i Eternit do Brazil. Som bekendt er det ikke nødvendigt at have 51% af aktierne i en virksomhed for at kunne udøve bestemmende indflydelse.

Undersøg

For Anders Olesen i TIB's Københavns-afdeling er de uigennemskuelige ejerforhold ikke nogen undskyldning:

– Hvis de udstyrer sig med moralske regler for investeringer, så må de ud og undersøge menneskerettigheder, miljø og faglige rettigheder, inden de investerer.

Anders Olesen foreslår, at pensionskasserne sammen – måske på europæisk plan – opretter en analyse-enhed, som kan kortlægge de store investerings-objekter og deres opførsel rundt om i verden.

– Men det kunne også være Arbejderbevægelsens Erhvervsråd herhjemme, siger han.

St. Gobain

Da Solkongen, Louis XIV, i 1665 lod Versailles-slottet bygge, blev firmaet Saint-Gobain stiftet. De skulle levere spejlene.

I dag gør St. Gobain sig stadig i glas, men derudover i alle former for byggematerialer. St. Gobain er en multinational koncern med 600 firmaer i 40 forskellige lande.

Koncernens omsætning var i 1997 på 20 milliarder dollars, cirka 140 milliarder kroner. 103.000 ansatte sikrede denne produktion.

Kun cirka en tredjedel af de ansatte arbejder i Frankrig. Knap 13.000 arbejder for St. Gobain-firmaer i Sydamerika, heraf en stor del i Brasilien.

Også i Frankrig arbejdede St. Gobain med asbest, indtil det blev forbudt med virkning fra 1997.

Investorerne har stor tillid til koncernen. Ved udgangen af 1997 stod St. Gobain-aktierne til kurs 861.

mv